

Waar halen we de melk vandaan?

Zuivelmarkt 2008: aanbod stagneert

Aurora

De Europese markt voor biozuivel groeit jaarlijks met gemiddeld 10%. De animo voor omschakeling naar biologisch is echter niet groot. Het aanbod stagneert door een goede markt voor gangbare melk in 2007 en hogere prijzen voor biologisch krachtvoer. De meeste zuivelaars willen hun volume biozuivel uitbreiden. Er wordt gekocht bij EkoHolland of in het buitenland. Ook wordt omschakeling gestimuleerd.

De vraag naar biologische zuivel groeit harder dan ooit. Zowel binnen de eigen landsgrenzen als daarbuiten. Dat beamen ook een aantal verwerkers van biologische melk. “Er werd altijd veel biomelk geëxporteerd naar Engeland, maar nu absorbeert de Nederlandse markt bijna alle biologische melk,” zegt Henk Bijl van Vecozuivel in Leusden.

Klaas de Lange, eigenaar van Weerribben Zuivel in het dorpje Nederland, merkt ook dat de biozuivelmarkt zich sterk ontwikkelt. “Er is zeker ruimte voor groei van de zuivelproductie in ons land, maar wij kiezen nadrukkelijk niet voor groei in volume.” Op het eigen melkveebedrijf produceert de familie De Lange circa 3 miljoen kg melk. “Onze melkstroom is redelijk constant. We zoeken het niet in kwantiteit, maar in kwaliteit, met de ontwikkeling van meer producten met toegevoegde waarde.”

Jan Zomerdijk van Ecomel, dochter van Campina, signaleert een duidelijk toegenomen belangstelling van de consument en de media voor het biologische product. “De Nederlandse markt lijkt sinds vorig jaar bezig met een

groeierversnelling, in het kielzog van een trend die al een jaar eerder in Duitsland en Engeland is ingezet. Wij verwachten met onze merken Zuiver Zuivel, Groene Koe en Ecomel dit jaar gemiddeld 10 tot 15% te groeien.”

Harry ten Dam van ODI De Dageraad in Ven-Zelderheide verkoopt kaas onder het merk Aurora. “Wij verwachten in 2008 circa 15% meer melk te verwerken, zowel van koeien als geiten en schapen.”

Afzetkanalen

Biozuivel in het schap is tegenwoordig een must. Alle supermarkten nemen het op in hun assortiment, ook discounters als Aldi en Lidl. In 2007 werd 57% van de in Nederland geproduceerde biozuivel in supermarkten verkocht. Ten opzichte van 2006 werden vooral meer yoghurt en toetjes gekocht. Dat bevestigt De Lange ook: “De toetjes gingen als een speer, vooral kwark deed het erg goed.” De Overijsselse zuivelaar zet het grootste deel van het assortiment af naar een vast netwerk van natuurvoedingswinkels. “Onze con-

Zuiver Zuivel

Jan Zomerdijk:
 "De belangstelling
 van consument en
 media voor het
 biologische
 zuivelproduct
 is duidelijk
 toegenomen."

sumenten zijn mensen die bewust voor biologisch kiezen en diepgang zoeken in het verhaal achter het product. Sommigen komen bij ons op excursie om met eigen ogen te zien hoe wij onze koeien houden en onze zuivel maken." Naast groei in de retail blijkt biozuivel in 2007 met name z'n weg te vinden via nieuwe verkoopkanalen, zoals catering en webwinkels. Bedrijven, instellingen, onderwijs, horeca en pompstations kopen steeds vaker biologische producten in. "De out-of-home-markt laat nog steeds een zeer sterke groei zien," weet Zomerdijk. In de natuurvoedingswinkels brengt Ecomel haar producten aan de man onder het merk Zuiver Zuivel. De hardcore bio-eters krijgen meer uitleg over de herkomst van de melk. Op de verpakking staan foto's van veehouders met een persoonlijk verhaal. "In de supermarkt of voor buitenhuishoudelijke consumptie gebruiken we het merk Groene Koe, gericht op de consument die af en toe biologisch kiest. Onder het motto 'je bent wat je kiest' vertellen we over de gezondere vetzuursamenstelling van biologische melk. De promotie richt zich op puur, fit en vitaal."

Meer omschakelaars nodig

Nederland telt 340 biologische melkveebedrijven. Dit aantal neemt de afgelopen paar jaar nauwelijks toe. De positieve ontwikkelingen op de gangbare zuivelmarkt wereldwijd leidden afgelopen najaar tot recordmelkprijzen van 50 eurocent. Dat stimuleert omschakeling niet. Met ingang van 1 januari 2008 is het ook verplicht dat het aangekochte voer voor 100% van biologische oorsprong is. Door schaarste aan biologische grondstoffen en door de toenemende vraag stegen de prijzen van biologisch krachtvoer vanaf juli 2007 zo'n 20 tot 25% harder dan de prijzen van gangbaar krachtvoer. "Voor een biologische bedrijfsvoering is ook relatief veel grond nodig. En die is of niet voorhanden of het is te duur," zegt Ten Dam, die ook extra biomelk kan gebruiken. "Extra melk komt bij de uitbreiding van onze 20 leveranciers vandaan. Als het nodig is, kopen we ook melk bij in andere Europese landen." Volgens Zomerdijk is de biologische zuivelmarkt nog steeds aan de krappe kant. "Dat biedt kansen voor veehouders die willen omschakelen. Wij willen veehouders in de omschakelperiode van twee jaar financieel tegemoet

Weerribben

BIOLOGISCHE PRODUCTIE EN CONSUMPTIE IN CIJFERS

Volgens het LEI is in 2007 de omzet in biologische dagverse zuivel in Nederland toegenomen met bijna 15% in vergelijking met 2006. Deze kwam uit op 88,1 miljoen euro. De grootste stijging deed zich voor bij kaas (+ 24,6%). Het marktaandeel biologische dagverse zuivel steeg daarmee van 2,6% in 2006 naar 2,7% in 2007. Europa neemt ruim de helft van de wereldwijde vraag naar biologische producten voor zijn rekening. Duitsland, Engeland, Frankrijk en Italië zijn samen goed voor 76% van de biologische omzet in Europa. De vraag naar biologische zuivel in de EU neemt jaarlijks met gemiddeld 10% toe. Vooral in Engeland en in Duitsland groeit de vraag naar biologische zuivel zeer sterk. Met een totale vraag van 375 miljoen kg biologische melk kampt het Verenigd Koninkrijk zelfs met een tekort van zo'n 45 miljoen kg. Voor 2008 verwacht het Britse Omsco een verdere toename van de vraag met 20% in vergelijking met 2007. De productie nam in verschillende Europese landen sterk toe. De totale Europese productie van biologische melk wordt geraamd op 2,4 miljard kg. De belangrijkste producerende landen zijn Duitsland, Denemarken, Oostenrijk en het Verenigd Koninkrijk.

komen, omdat ze de melk dan nog niet als biologisch kunnen leveren." Ecomel biedt de eerste twee jaar een omschakelvergoeding

van 2 cent per kg melk. Voor de afzet van biologische melk betaalt Campina boven op de gangbare prijs een toeslag van 8,2 cent per kg EKO-melk en 10,7 cent per kg BD-melk. "Bij mogelijkheden voor omschakeling is het ook belangrijk om te kijken op welke bedrijven dit past," stelt Zomerdijk. "Ecomel ondersteunt een onderzoek op initiatief van Bioconnect naar de daadwerkelijke kosten en opbrengsten op biologische bedrijven. Daaruit zal blijken welke factoren van belang zijn die omschakeling naar biologisch financieel aantrekkelijk maken."

De ambitie van Vecozuivel is om van 16 miljoen kg melk door te groeien naar de verwerking van zo'n 25 miljoen kg biologische melk per jaar. "Het aantal nieuwkomers op de biologische markt is zeer beperkt," stelt Bijl. "We moeten het vooral hebben van bestaande biologische bedrijven die hun productie uitbreiden." Om op langere termijn verzekerd te zijn van voldoende melk, sloot Vecozuivel een overeenkomst met Eko-Holland, de biologische melkpool. "Vecozuivel is in samenwerking met Eko-Holland bezig met de uitwerking van een plan om veehouders te werven voor omschakeling. Maar het is nog te vroeg om daar iets over te zeggen," aldus Bijl.

Prijs biomelk

Omdat de markt voor biomelk sneller groeit dan de gangbare markt, gaan er steeds meer geluiden op om de prijs voor biomelk los te koppelen van gangbare melk. "Wat een veehouder beurt voor zijn biomelk is vaak de prijs van reguliere melk plus de meerkosten van de biologische productie," vertelt De Lange. Momenteel speelt de zeer positieve marktontwikkeling voor biologische producten een grotere rol in de prijsvorming. De prijzen voor biologische melk blijven op een hoog niveau van 50 cent, terwijl de stemming in de reguliere sector momenteel met circa 30 cent onder het vriespunt is gekomen. Ten Dam waarschuwt voor een te groot prijsverschil dat kan ontstaan tussen het gangbare en biologische product. "Bio-producten zijn naar verhouding duurder geworden, dan moeten we oppassen dat biozuivel zich niet te veel uit de markt prijst," zegt Ten Dam. "Voor een goede marktontwikkeling van het bio-product is het belangrijk om een breed

Vecozuivel

Harry ten Dam:
"Als de prijs van biomelk te veel uit de pas gaat lopen met het gangbare product zakt de markt terug."

Groene Koe

Weerribben

publiek aan te blijven spreken. Als de prijs te veel uit de pas gaat lopen met het gangbare product zakt de markt terug." ODI De Dageraad betaalt een vaste biomelkprijs gedurende twee jaar. "Daarmee zijn veehouders gevrijwaard van prijsschommelingen en biedt het meer zekerheid bij investeringen."

Naast een prijs die de markt bereid is om te betalen, vindt De Lange dat biologische boeren ook een vergoeding zouden moeten krijgen voor hun erfenis: namelijk een gezondere wereld vanwege hun duurzame landbouwpraktijk. "De Nederlandse overheid zou dat kunnen koppelen aan EU-premies voor maatschappelijke diensten in het kader van de Health Check," stelt hij. In 2007 werd in Nederland 13,3% meer besteed aan biologische voedingsmiddelen ten opzichte van het jaar ervoor. De Duitsers en Engelsen waren er al langer klaar voor. De Nederlandse consument is nu eindelijk ook zover. Het zou jammer zijn als de groei van de biologische afzet nu te veel gaat stagneren, omdat het aanbod de vraag niet kan bijbenen. Dus, overheid en zuivelverwerkers, zorg dat de producent van biologische melk ook haar graantje kan meepikken in de ruif van een positief gestemde biozuivelmarkt. ■